

PROGRESS

JOURNAL OF YOUNG RESEARCHERS

NR 16/2025

Wszystkie teksty w niniejszym numerze ukazują się w ramach licencji
CC BY 4.0 International

PROGRESS

JOURNAL OF YOUNG RESEARCHERS

NR 16/2025

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2025

Rada naukowa

prof. Nelson Jorge Ribeiro Duarte (Polytechnic Institute of Porto)
prof. Andriy Smitiukh (Odesa I.I. Mechnikov National University)
prof. dr hab. Bernard Lammek (Uniwersytet Gdański)
prof. dr hab. Maria Mendel (Uniwersytet Gdański)
dr hab. Joanna Fac-Beneda, prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański)
dr hab. Anna Dziadkiewicz, prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański)
dr hab. Angelika Kędzierska-Szczepaniak, prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański)
dr hab. Arnold Kłonczyński, prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański)
dr hab. Alicja Węgrzyn, prof. nadzw. (Instytut Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk)
dr hab. Katarzyna Wojan, prof. nadzw. (Uniwersytet Gdański)
dr Anna CohenMiller (Nord University)
dr Henny Saptatia Drajati Nugrahani (Universitas Indonesia)
dr Lali Lindell (Linnaeus University)
dr Maja Maciejewska-Szałas (Uniwersytet Gdański)
dr Magdalena Markiewicz (Uniwersytet Gdański)

Redaktor naczelny

Dominik Bień

Zastępca Redaktora Naczelnego

Kornel Bielawski

Sekretarz redakcji

Krzysztof Dmochowski

Redaktorzy

Edukacja i dydaktyka: Dominik Bień, Wacław Kulczykowski
Prawo, sprawiedliwość, prawa człowieka: Piotr Zieliński, Piotr Kitowski, Dawid Michałski
Zrównoważony rozwój i zdrowie: Karol Sikora, Anna Krajewska, Mateusz Baluk
Historia, dziedzictwo, tożsamość: Piotr Abryszeński, Andrzej Gierszewski, Piotr Syczak
Społeczeństwo i polityka: Kornel Bielawski, Michał Pejasz, Wiktor Stekła-Płoszaj

Koncepcja graficzna serii

Karolina Johnson

Projekt okładki i stron tytułowych

Łukasz Gwizdała

Zdjęcie wykorzystane na okładce

NEOM. A person with their hand on a rock (z zasobów Unsplash)

Redaktor Wydawnictwa

Jerzy Toczek

Skład i łamanie

Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków własnych czasopisma „Progress. Journal of Young Researchers”

Adres redakcji czasopisma

Uniwersytet Gdański

ul. Polanki 63/29

80-306 Gdańsk

e-mail: progress@ug.edu.pl

www.progress.ug.edu.pl

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja papierowa

© Copyright by Uniwersytet Gdański

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 2543-8638

ISSN 2543-9928 (on-line)

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot

tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206

e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Spis treści

7 Wstęp

ARTYKUŁY NAUKOWE

- 11 **Sylwia Wajs**
Etyka w zawodzie terapeuty uzależnień – rola niestygmatyzującej postawy
- 23 **Anna Skupińska**
Fenotyp żeński w zespole nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD) oraz jego implikacje dla diagnostyki
- 40 **Marlena Wisz**
Jak zresocjalizować psychopatę, narcyza i makiawelistę?
Analiza zjawiska, zachowań i metod resocjalizacji penitencjarnej w przypadku osób o cechach ciemnej triady
- 54 **Przemysław Paleczny**
Phenomenal Self and Divided Brain
- 72 **Michalina Labus**
Późna twórczość poety jako obraz pogranicza jego tożsamości na przykładzie poezji Alberta Bertoniego
- 89 **Michał Kopyt**
„Jeśli rozpręzę wdrukowane kraty”. Pogranicza-w-nas jako kategoria odczytania *truli* Joanny Mueller
- 99 **Joanna Anczaruk**
Świeckie objawienie jako oś rozwoju fabuły literackiej – na przykładzie *Lolity* Władimira Nabokova
- 114 **Hanna Bondarenko**
Fenomen przywiązania w pograniczu jednostki w poezji Serhija Żadana
- 130 **Bartłomiej Krupa**
(Meta)fizyka (bez)ruchu. Pogranicze stanowienia rzeczywistości w *Du mouvement et de l'immobilité de Douve* Yves'a Bonnefoya
- 144 **Kacper Kos**
Feminatywy w języku czeskiej Polonii – przedstawienie wyników badania ankietowego
- 170 **Aleksandra Łasińska**
Socjologiczny portret kobiety w Korei Południowej na podstawie reportażu Anny Sawińskiej *Przesłonięty uśmiech. O kobietach w Korei Południowej*

- 187 **Aleksandra Łapot**
Komu przysługują prawa autorskie do utworów sztucznej inteligencji?
Analiza prawna
- 207 **Małgorzata Jabłońska, Maciej Podlecki**
Krajowy System e-Faktur – innowacja w polskim systemie podatkowym
- 221 **Zuzanna Kolbusz, Wiktoria Anna Bańka**
Uwarunkowania KSeF-u w Polsce i w wybranych krajach Europy
- 233 **Tymoteusz Ochrymiuk**
Rynek pracy w Polsce a wojna w Ukrainie
- 249 **Kacper Dominikowski**
Implementacja koncepcji *smart city* w średnich miastach –
analiza polityki miasta Rumia
- 271 **Illia Snigur**
Escalating Shadows: The Russian Nuclear Threat to Europe,
with a Focus on Poland and the Baltic Region Against the Backdrop
of the War in Ukraine
- 283 **Katarzyna Gec-Leśniak**
Spomenik, czyli manifestacja nowoczesności w Jugosławii
- 305 **Wojciech Miszczak**
Pierwotna religia Słowian jako religia henoteistyczna

HISTORIA UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

- 322 **Zbigniew Grzonka, Dominik Bień**
Od kuchni do laboratorium – droga profesora Grzonki.
Rozmowa w ramach projektu „Narracje o Uniwersytecie Gdańskim”

Wstęp

Z wielką przyjemnością oddajemy w Państwa ręce kolejny, szesnasty już numer czasopisma „Progress”. Proponowany przez nas szeroki zbiór artykułów jest głównie efektem poszukiwań naukowych uczestników IV Kongresu Młodej Nauki. Publikowane w tym numerze teksty stanowią przegląd ustaleń z dziedzin humanistyki, nauk społecznych, ale też nauk o prawie i gospodarce. To, co łączy tak zróżnicowany zbiór, to wspólny motyw „pogranicza”: tożsamości, języka, świadomości, technologii i tego, co niesie współczesny świat.

Numer otwiera zbiór tekstów poświęcony psychologii i psychoterapii.

W artykule Sylwii Wajs *Etyka w zawodzie terapeuty uzależnień – rola niestygmatyzującej postawy* poruszono zagadnienie znaczenia postawy terapeuty w kontekście pracy z osobami z problemem uzależnień, wskazując na konieczność przeciwdziałania stygmatyzacji jako warunku skutecznej terapii. Autorka pokazuje, jak utrwalane przez terapeutów etykiety mogą pogłębiać wykluczenie, oraz apeluje o reformę systemu kształcenia specjalistów w zakresie uzależnień.

W tekście *Fenotyp żeński w zespole nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD) oraz jego implikacje dla diagnostyki* Anna Skupińska analizuje niedoreprezentowanie kobiet w diagnozie ADHD, proponując nowe podejście do identyfikowania objawów wśród dziewcząt i kobiet. Autorka zwraca uwagę na konsekwencje późnej diagnozy dla dobrostanu psychicznego kobiet oraz przedstawia neurobiologiczną perspektywę zaburzenia.

W artykule *Jak zresocjalizować psychopatę, narcyza i makiawelistę?* Marlena Wisz podejmuje z kolei kontrowersyjny temat resocjalizacji osób o cechach tzw. ciemnej triady, ukazując trudności penitencjarne i możliwe strategie pracy wychowawczej. Autorka przybliża

rozdzielenie między klinicznymi i subklinicznymi formami cech oraz wskazuje na potrzebę dalszych badań w tym zakresie.

Sekcję zamyka filozoficzno-neurologiczna refleksja Przemysława Palecznego pt. *Phenomenal Self and Divided Brain*, która w sposób interdyscyplinarny ukazuje relację między strukturą mózgu a konstruktami jaźni fenomenalnej. Artykuł łączy wyniki eksperymentów neuropsychologicznych z teoriami filozoficznymi, proponując reinterpretację koncepcji jedności świadomości.

Kolejny zbiór tekstów poświęcony został literaturze, językowi i tożsamości kulturowej.

W artykule Michaliny Labus pt. *Późna twórczość poety jako obraz pogranicza jego tożsamości* dokonano analizy poezji Alberta Bertoniiego jako formy zmagania się z przemijaniem i tożsamością twórczą. Szczególną rolę odgrywa tutaj metafora wyspy myszy – przestrzeni dzieciństwa i literackiej pamięci.

Tekst „Jeśli rozpręzę wdrukowane kraty”. *Pogranicza-w-nas jako kategoria odczytania truli Joanny Mueller*, który przygotował Michał Kopyt, proponuje nową perspektywę interpretacyjną, ukazując relacje między poetyckim językiem a doświadczeniem cielesno-społecznym. Autor stawia tezę o „pograniczach-w-nas” jako epistemicznym napięciu pomiędzy różnymi porządkami dyskursu.

W artykule *Świeckie objawienie jako oś rozwoju fabuły literackiej – na przykładzie Lolity Vladimira Nabokova* Joanna Anczaruk interpretuje *Lolite* w świetle duchowej pustki i sekularyzacji współczesnego świata. Autorka sięga po koncepcje Waltera Benjamina, Michaiła Bachtina i Sigmunda Freuda, by wskazać na szczególną rolę „świeckiego objawienia” jako struktury organizującej narrację.

W artykule *Fenomen przywiązania w pograniczu jednostki w poezji Serhija Żadana* Hanna Bondarenko ukazuje, jak poezja może stać się przestrzenią poszukiwania stabilności w warunkach niepewności. Odwołując się do teorii Carla Gustava Junga i Viktora Frankla, autorka dowodzi, że literatura umożliwia wyrażenie wewnętrznych archetypów i tożsamości jednostki.

Następnie proponujemy artykuł *(Meta)fizyka (bez)ruchu. Pogranicze stanowienia rzeczywistości w Du mouvement et de l'immobilité de Douve Yves'a Bonnefoya*. Bartłomiej Krupa analizuje w nim poetykę Yves'a Bonnefoya jako filozoficzną medytację nad ruchem i bezruchem, ukazując pogranicze poznania i egzystencji. Autor sięga po fenomenologię Husserla i inspiracje surrealistyczne, by zinterpretować literackie obrazy obecności i materii.

Językowy aspekt tożsamości podejmuje Kacper Kos w tekście *Feminatywy w języku czeskiej Polonii*, który przedstawia wyniki badania ankietowego i analizuje zjawisko żeńskich form zawodowych jako elementu zmieniającej się świadomości językowej i kulturowej. Artykuł ukazuje wpływ języka czeskiego na postawy wobec feminatywów wśród osób polskiego pochodzenia.

Sekcję zamyka tekst Aleksandry Łasińskiej pt. *Socjologiczny portret kobiety w Korei Południowej na podstawie reportażu Anny Sawińskiej „Przesłonięty uśmiech. O kobietach w Korei Południowej”*, w którym autorka zestawia analizę literacką z kontekstem społecznym i medialnym, przedstawiając złożony obraz sytuacji kobiet w społeczeństwie południowokoreańskim. Korzysta przy tym z narzędzi gender studies, antropologii i somatopoetyki, by ukazać wielowarstwowość kobiecego doświadczenia.

Trzeci blok tematyczny dotyczy przemian w gospodarce, technologii i prawie.

Aleksandra Łapot w artykule *Komu przysługują prawa autorskie do utworów sztucznej inteligencji? Analiza prawna* podejmuje palący problem w zakresie prawa własności intelektualnej, ukazując niejednoznaczność statusu dzieł wygenerowanych przez AI. Autorka analizuje podejścia prawne do „osobowości elektronicznej” oraz porównuje systemy *copyright* i *droit d’auteur*.

Następnie proponujemy dwa teksty podejmujące problematykę elektronicznych faktur. W artykule *Krajowy System e-Faktur – innowacja w polskim systemie podatkowym* autorstwa Małgorzaty Jabłońskiej i Macieja Podleckiego przedstawiono nowe rozwiązania w zakresie cyfryzacji rozliczeń podatkowych w Polsce, ukazując ich potencjalny wpływ na administrację publiczną i przedsiębiorców. Autorzy podkreślają korzyści automatyzacji i większej przejrzystości fiskalnej.

Uzupełnieniem tej analizy jest tekst *Uwarunkowania KSeF-u w Polsce i w wybranych krajach Europy* Zuzanny Kolbusz i Wiktorii Bańki, w którym porównano wdrażanie e-faktur w różnych państwach i wskazuje kluczowe różnice instytucjonalne. Autorki analizują wyzwania implementacyjne oraz wpływ systemu na efektywność administracji skarbowej.

W tekście *Rynek pracy w Polsce a wojna na Ukrainie* Tymoteusz Ochrymiuk analizuje wpływ migracji wojennych na polski rynek pracy, wskazując zarówno wyzwania integracyjne, jak i korzyści demograficzne. Autor wykorzystuje dane statystyczne i teorie migracyjne, by ukazać złożony obraz zmian na rynku pracy.

W studium przypadku miasta Rumia pt. *Implementacja koncepcji smart city w średnich miastach – analiza polityki miasta Rumia* – Kacper Dominikowski analizuje lokalne uwarunkowania wdrażania idei inteligentnego miasta. Tekst oparty jest na analizie strategii miejskich i dokumentów planistycznych, wskazując na bariery i potencjał rozwoju.

Ostatni blok tematyczny obejmuje artykuły z zakresu geopolityki, dziedzictwa i religii.

W artykule *Escalating Shadows: The Russian Nuclear Threat to Europe, with a Focus on Poland and the Baltic Region Against the Backdrop of the War in Ukraine* Illia Snigur przedstawia zagrożenie nuklearne ze strony Rosji w kontekście wojny w Ukrainie, skupiając się na strategii „eskalacji dla deeskalacji” oraz bezpieczeństwie regionu Morza Bałtyckiego. Autor analizuje znaczenie Polski i obecności sił NATO dla regionalnej równowagi sił.

Tekst Katarzyny Gec-Leśniak pt. *Spomenik, czyli manifestacja nowoczesności w Jugosławii* ukazuje jugosłowiańskie pomniki jako wyraz nowoczesnego myślenia o wspólnocie i państwowości. Artykuł łączy analizę artystyczną z kontekstem historycznym i ideologicznym, przedstawiając znaczenie brutalistycznej architektury w budowaniu tożsamości narodowej.

Zbiór artykułów naukowych zamyka tekst Wojciecha Miszczaka *Pierwotna religia Słowian jako religia henoteistyczna*, w którym dokonano reinterpretacji religijności przedchrześcijańskiej Słowian, ukazując ją jako system bardziej złożony niż dotąd sądzono. Autor opiera się na analizie źródeł historycznych i językowych, podważając uproszczone klasyfikacje religii Słowian.

Ostatnia część numeru tradycyjnie dotyczy Uniwersytetu Gdańskiego i jego dziejów, co wydaje się szczególnie istotne w kontekście jubileuszu 55-lecia uczelni, który obchodzimy w tym roku. Istotny dla dziejów gdańskiej *alma mater* jest także bohater tekstu, Rektor-senior UG Zbigniew Grzonka, który kierował uczelnią w trudnym czasie transformacji ustrojowej w latach 90. W rozmowie z Dominikiem Bieniem wspomina kluczowe problemy i wyzwania, jakie stały wówczas przed uczelnią. Mówi także o swoich początkach jako studenta i pracownika naukowego. Rozmowa powstała w ramach cyklu *Narracje o Uniwersytecie Gdańskim*.

Liczymy, że opublikowane w tym numerze „Progressu” artykuły będą stanowić dla Czytelników nie tylko rodzaj intelektualnej przygody, ale też dowód na naukowe zaangażowanie i dociekliwość młodych badaczy. W obliczu dehumanizacji i zanikających więzi społecznych zaproponowane powyżej teksty przypominają, że mamy wrażliwych i spostrzegawczych obserwatorów współczesnego świata w mnogości jego wymiarów. Mamy nadzieję, że lektura tego numeru będzie dla Państwa inspiracją. Tradycyjnie też zapraszamy do refleksji i dialogu!

Kornel Bielawski